تاریخ ۲۱/۰۷/۲۰۰۹

ليکوال ملزن کلاوس
ژباړن . سراج الحق ببرک زی ځدراڼ
د المان له دير شپيګل مجلې څخه

د جنرال د قتلونو دښته

دا ليکنه يوه له هغولومړنيو ليکنو څخه ده چې په شبرغان کې دطا لبانو د ډله ييزو وژنو په اړه د پيښې څخه يوڅومياشتو ورسته د لويديځ ډليزو رسنيو له خوا خپره شوې .
دغه ليکنه هغه مهال ما وژباړله او د انټرنيت اسانتياد نه لرولوپه وجه يواځې له پيښورڅخه د هيله مجلې په دويمه ګڼه کې خپره شوه . د ويبپاڼو له لارې دبيا خپرولو لامل له يوې خوا څو ورځې مخکې د امريکا د متحده ايالاتو جمهور رئيس بارک اوباما د بشري حقونو د څارونکو ډولو له راپورونو او خپرونو وروسته، په ۲۰۰۱ ميلادي کال کې دليلي په دښته کې د جنرال دوستم له خوا د زرګونو طالب وسله والو د ډله ييزې وژنې د ادعاو په اړه دخپل هيواد ملي امنيت اداري ته د پلټنې امر ورکړې . له بلې خواترڅو زموږ په خاطرو کې د دغو ډله ييزوژنو اتم تلين ياد د تل لپاره ژوندې وساتل شي . اوس داوباما حکومت دپيښې په اړه دحقايقو پر راټولول بوخت دی، په دې پيښه کې مهم ټکی دهغوکسانو پيژندل دي چې په دې زړه بوګنونکې جنايت کې ښکيل وو،د دغې ستر جنايت انګيزې او عوامل په اړه بايد تحقيقات وشي اومخ توري جنګي مجرمين لکه د بوسنيا هيواد جنرالان کراچيچ او ملادچ په ډله ييزو وژنو تورن بايد دنړ هاګ په نړيواله جزايې محکمه کې و درول شي . داد فغانانو د باور د ترلاسه کولو لپاره يوه ډيره مهمه خبره ده. تر اوسه د افغانانو وينو سره دنړيوال عدالت چلند له شرمه ډک او تاريخې نه بښوونکې ګناه ګڼل کيږي .
د جنګې جنايتکارانو محکمه په افغانستان کې سوله ، ثبات او امنيت تامينوي . په افغانستان کې تل پاتې سوله او امنيت د قضايې عدالت له پلې کولو څخه بهر ناشونې دي . په افغاني ټولنه کې د بدل او غچ اخيستلو کلتورلا ژوندي دی . جزايې عدالت د وژنې پر وړاندې د غچ اخيستنې د مخنيوې يوه لاره ده .
که جګړييزه مجرمين محاکمې ته ونه سپارل شي ، د اشونې ده چې خلک په خپل سرغچ اخستلو ته اړ شي .
(ژباړن)

دجنرال د قتلونو دښته .

په زرګونه طالب جنګيالي په ۲۰۰۱ ميلادي کال کې شمالي ټلوالې ته ورتسليم شول. بيا ورسته په دغه دښته کې ډله ييزقبرونه وميندل شول. د جمهور رئيس د کابينې يو غړی د د غې ډله ييزې وژنې پړه او مسئوليت پر غاړه لري ايا امريکايانو د غه قتلونه زغملي دي؟
دغه دښته د شبرغان شاته پيل کيږي، شبر غان د افغانستان په شمال کې د سوداګرۍ يو ډير زوړ ښا ر دی ، دلته تود باد تر پاک شنه اسمان لاندې په مترونو ژيړې شکې ډيرۍ کوي . د دغه پوستکارت غونډې ځای په منځ کې څه دي ؟
يوازي څوګامه له سړک څخه لرې د مرګ انځور يا منظره ده. دلته ټوټې ټوټې د ملاهدوکې، لړ وړاندې څو ټوټې د پښتۍ، د ټټر نري هدوکي، کيڼ خواته د کوناتي هډوکي، لاندنې ژامه يو متر وړاندې د خاورې نه يوه کوپړۍ راوتلې، تورويښتان يې ښکاري . دغه د انسان پاتې شوي ټوټې دي، څه چې دلته په شبرعان کې اټکل اته مياشتې مخکې پيښ شوي دي .
په افغانستان کې ډيرې ګنګوسې شته چې دغه د کرزي حکومت او امريکايي ملاتړي او ملګري ترفشار لاندې راولي، چې د امريکايي سرتيرو او د شمالي ټلوالې په ګډون د طالب جنګي زندانيانو د ډله ييزې وژنې مسئوليت د همدوی پرغاړه دی .دغه صحنې څه موده مخکې په يو ايرانې تلويزيون کې ښکاره شوې . که څوک په دې اړه لټون لپاره پوښتنې کوي پر جنرال دوستم نه شي تيريدلې . څو اوونۍ مخکې دغه ۵۸ کلن ځوان ازبک د کرزي له خوا د شمالي ولايتونو د مسئول په ټوګه ونومول شو. خو ځواک په شبرغان او شاوخوا کې د کابل له دغې دوعا سربيره هم له دوستم سره و .
دلته په شمال کې ده هر وخت ځان ورګډ کړی دی . بيا يې له دوی سره خيانت کړی دی . لومړی له کمونستانو سره، بيا د مجاهدينو تر څنګ او د يو لنډ وخت لپاره له طالبانو سره هم و .
دغه سړی رحم نه پيژني ځکه په ژونديو جنګي اسيرانو باندې يې څو ځلي ټانکونه يا شوبلې ورخيږولي دي، د خپلې واکمنۍ د خوندي کولو لپاره دغه خونخور يا وينې څښونکي د خپلو مخالفينو په له منځه وړلو کې له هر څه نه بې پامه کار اخيستی دی ، دغه قتلونه د هغه په دښته کې دي ، دوستم بې له کوم تور يا جرمه وايي چې دا هغه ازبکان

افغان جرمن آنلاین شما را صمیمانه به همکاری دعوت می نماید. لطفاً به آدرس ذیل با ما تماس بگیرید maqalat@afghan-german.de
نوت: مسئولیت املائی و انشائی نوشته ها به دوش خود نویسنده میباشد، خواهشمندیم مطلب خود را بعد ازغور کامل بما ارسال بدارید.

دي چې طالبانو څو کاله وړاندي دلته وژلي دي . نو پوښتنه داده چې ولې د شمالي ټلوالې دغه شهيدان په عزتمن او سر لوړي توګه په هديره کې نه ښخول کيږي ؟ ولې دومره ډير مات هډوکي لا تر اوسه په چټلي کې په دغه سيمه کې خواره واره تل دي ؟ او څه کوي د طالبانو يو بيرغ يا جنډه د شمالي ټلوالې د مړو د سکليټونو تر څنګ ؟

دغو پوښتنو ته يو څه مات ګود ځواب په شبرغان کې موندل کيږي، يوازې پوښتنه د جنګي کلا د لارې په وګړو کې ډار اچوي، يو اوزبک شپون ښه تکړه ژنی چې په خوله کې يې ،، حو ار يو ،، وه خپله رمه پيوله، په ويره او تلوار د سيند خواته وزغليدو او نارې يې وکړې چې زه نه پوهيږمه ارامه مې پريږده .

محمد احمد بيا نه ډاريږي دغه بزګر تر خپل ترکټور لاندې پروت دی . له هغه لارې څخه لرې نه دی چې هغې دښتې ته ورځي، تاسو هغه مهال څه وليدل ؟ احمد يوه دقيقه غلی شو ، يو سکرټ يې ولګاوه، شين لوګی يې راوويسته او وچ يې وويل ،، ما ټول شيان ليدلي دي، زه دلته ژوند کوم د دوستم سرتيرو يو شمير کنټينره دغې دښتې ته يورل،،په دغه کنټينرونو کې په سلګونو طالب سرتيري وو، دوی خپل ځانونه اټکل ۲۵۰ کيلومتره لرې په کندوزکې شمالي ټلوالې ته ورتسليم کړي وو. د طالبانو د مشر ملا عمر څو زره سرتيرې د افغانستان په شمال کې له وسلو سره دوستم ته ورتسليم شول ، چې يوه برخه جنګي اسيران يې هماغه مهال ونيول او جنګي قلعه ته راوړل شول، پاتې طالبان چې يو ډير شمير يې په خپله خوښه راغلي پاکستاني وو. کنټينرو ته واچول شول، دوی بيا په کنټينرو کې شبرغان ته وليږدول شول .

د نوامبر په اخره کې په دغه لښکر کوټ کې يو پاڅون وشو، چې د امريکايي پرله پسې هوايي بريدونو په ترځ کې له منځه يوړل شو. د طالبانو په چوپړ کې هغه وسله تون ولويدو چې دوی له پخوا نه په دغه لښکر کوټ کې پټې وسلې ځای پر ځای کړې وې او د دوستم سړيو ته پټه نه وه . دغه نابېره پاڅون ډير شمير امريکايي ايجنټان چې دوی له شمالي ټلوالې سره يو ځای دغه لښکر کوټ کنټرولولو حيران کړل . سربيره پر دې له دغې وروستي بلوا څخه طالبانو لږ ګټه پورته کړه زيادتره سرتيري په دې پاڅون کې له منځه ولاړل . د شبرغان مړي سره له دې چې په نښته کې نه دي وژل شوي خو دا خبره د دوستم سړي يو ځلي هم نه کوي . په دغه دښته کې د لارې تر څنګ په سلګونو د مردکيو پوښونه پراته وو.چې د درنو وسلو وې ، تر دې لږ وړاندې بيا دانسان هډوکي . دلته اعدامونه تر سره شوي دي،څنګه چې يو افغان ليدونکی په يو مستند فلم کې ادعا کوي ؟ احمد ډزې نه دي اوريدلي، د قواو راټولېدنه په دغه سيمه کې له رمزه ډکه پاتې کيږي . خو د دغو قبرونو تر څنګ په يوه وخت کې په دغه دښته کې تر ډيرو ورځو کنټينرونه ولاړ وو .

د دغو پيښو شاهد احمد وايي ،،لنډه دا چې سريو دغه مړي اټکل ۶۰۰ يا ۷۰۰ ميره له کنټينرونو څخه را وويستل او په دې دښته کې يې وغورځول . دافغانستان په شمال کې ډله ييزې وژنې په کنټينرونو کې يو ميتود دی، چې د مقابل لوري دله منځه وړلو لپاره ترې کار اخيستل کيږي . دا ميتود د طالبانو، هزارهګانو او اوزبکانو له خوا کاريده ، ميتود تل يوشانې وي . لومړی ډير شمير اسيران په يو تنګ ځای کې راټول او پرس کيږي ، په ژمي کې تودوخه په شبرغان کې له ۲۵ نه تر ۳۰ ګرادو رسيږي ، حرارت په دغه پولادي کنټينري قبر کې دوروزخ ته ورته وي ، د اکسيجن کمښت پسې دغه سړي ورور ورو د يو ډير خوږمن او ځوروونکي زندۍ مرګ پر لوري خوځوي .

د ليلې په دښته کې ځينې طالبانو ژوندي پاتې و ، دوی په دغه خوا کې وو ، احمد ويل او ګوته يې د محبس پرلور وخوځوله ، دغه ۴۵ کلن بزګر پر خپل ټراکټور ډډه ولګوله، زه په کافي اندازه پيسې لرم ، زه له دوستمه نه ډاريږم او د خدای پامانۍ په وخت يې وويل .

ايا سړی کولې شي چې دشبرغان د ختينو لوړو دېوالونواو ازغنو سيمونو تر شا د حقيقت او رښتينو نښو او پل په موندلو کې بربالی شي ؟

۱۲۰۰ طالب سرتيري او قوماندانان د محبس په يوه وتلي ځای کز اسيران دي . کله چې د طالبانو په واک کې و د محبس دغه اوسنی قوماندان اوزبک اختر محمد په خپله په همدې زندان کې بندي و ، هغه په خندني توګه وويل ،، افغانستان همداسې دی، يووار د يو نوبت دی بل وار د بل ،، ډير بربړ غږيږي ، يو سړی چې ۴۳ کالو څخه يې يولس په محبس کې تېر کړي لکه اختر محمد، هغه چای او شنو انګورو ته وبللو،، وګوری په ارامه دلته هر څه منظم دي ،، محبس ته چې وګورې يو نمونه محبس برېښي، سور صليب يو کتنځای لري چې محبوسينو ته په کافي اندازه ډوډۍ، وريجې،سبابه او اوبه ورکول کيږي، اټکل ۵۰ تنه محبوسين په نري رنځ اخته دي، دوی په يو کرنتن کې ژوند کوي او درملنې يې هم کيږي .

طالبان په دريو برخو ويشل شوي، دوی برخې د افغانانو او يوه د پاکستانيانو لپاره بيلې شوي چې تر ۴۰۰ تنو پورې په يوه بلارک کې دي ، ۲۰ متر مربع خيمه کې تر ۱۵ تنو پورې ژوند کوي ، په اوونۍ کې دوه وارې انګړته ايستل کيږي .

دلومړي بلاک د بنديانو استازي عبدالستار کندهاری دی کوم چې د طالبانو د پورته کيدو اصلي مرکز او ديو سترګي ملا عمر ولايت دی، ستار وايي يو معمولي سرتيری دی نه قوماندان ، دی تېزې تېزې خبرې کوي ، هماغسې چې په مدرسه کې يې زده کړه کړې دي .

افغان جرمن آنلاين شما را صميمانه به همکاری دعوت می نمايد. لطفاً به آدرس ذيل با ما تماس بگيريد maqalat@afghan-german.de
نوت: مسئوليت املائی و انشائی نوشته ها به دوش خود نويسنده ميباشد، خواهشمنديم مطلب خود را بعد ازغور کامل بما ارسال بداريد.

غواړی تاسو تر خوشي کيدو وروسته بيا هم وجنګيږئ ؟ کله چې په کابل کې بې بوکرې ښځې وګورئ چې ښونځيوته د تللو اجازه لري هغه وخت به تاسو څه وکړئ ؟ ستار له غوسې شوندې و چيچلې ، ده وويل ، زه يې بايد لومړی وګورم ، دهغه په څنګ يو ساتونکی په شين يونيفورم کې ولاړ دی طالب ته يې دهغه په خبرو ګوت څنډنه وکړه .
عمران يو ۲۲ کلن پاکستانی د محبس ساتونکي ته څه خاص اهميت نه ورکوي ، دغه د لاهور ډودۍ پخوونکی په نوامبر کې د خپل ملا په غږ افغان ورونو ته د وسلود مرستې په نيت روان شوی و .پس له دوه ورځو دی په کندوز کې اسير شوی، يو بدمرغه انسان دی په څه خبر و .
عمران په انګرېزي وايي ، زه په کنټينر کې وم، ساتونکی په دې خبرو نه پوهېږي زړه تنګی شي او په خپله مخه ځي ،، موږ يې تر ۳۰۰ تنو په يوه کنټينر کې يو ځای تېل وهلو، بيا يې موږ دښتې ته يوړو، په لومړيو درېيو ساعتونو کې هغه چې په جګړه کې ټپي وو مړه شول ، بيا بوډاګان چې دوی ته هوا ونه رسيده،، عمران زياتوي په سلګونو مړي په يوه کنټينر کې وو ، د عمران وينا ډېرو نورو محبوسينو تصديق کړه ، په دويم بلاک کې افغانان وو، چې ډېر شمير سړي په کې ناست وو ،پوښتنه ترې وشوه چې څوک په داسې کنټينرونو کې بنديان شوي وو، چې مړي په کې وو ؟ ډيرو لاسونه پورته او د قتلونو خبرونه يې تائيد کړل .
تر ۲۰۰۰ زيات په هغه مهال مړه شول، ملا عبدالمنان يو شين سترګی پښتون له سويل نه وويل . دغه شميره به له دې هم زياته وي ، په شبرغان کې يو اوزبک ډاکټر چې ځان يې نه معرفي کاوه، ځکه چې د دوستم په سيمه کې يې کار کاوه، داخبرونه چې د هواد بندېدو له امله وژل ځښت ډېر وو تصديق کړل .
دا چې د جنرال دستم مليشې جنګې ډله ييزې وژنې تر سره کړي نو بې له شکه امريکايي سرتيري هم په کې وو . دوی د طالبانود اسيرانو ورمېږونه په رښتيا سره مات کړل ، د پوښتنې ګرويږنې او پلټنې پر مهال به زياته شکنجه ورکول کيدله .
دغه خبرې همدارنګه د کنټينر لاری چلوونکي او هم نورو عيني شاهدانو په مستند فلم کې په څرګنده توګه کړی دي .
د عمران په ياد راځي چې په کندوز کې ډېر امريکايان وو ،کله چې په کندوز کې له کنټينره راوويستل شو، ډېر کمزوزی و هېڅ يې نه شوليدلې . محمد يو بل بزګر نه شي کولی چې امريکايان خپل خاطر ته راولي هلته د دوستم سړي وو .
امريکايان په دې هيله وو چې چيرته به اسامه بن لادن او ملا عمر ونيسي، د جنګي کلا په پاځون کې د سي ای اې يو سړی هم ووژل شو ، يو شمير په ډزو کې ټپيان شول، دوی امريکايي يونيفورم نه لرلو، بلکې ملي افغاني کالي يې اغوستي وو چې نور ونه پيژندل شي . دغو امريکايي مشتريانو خپلې وسلې په وطني عامو کلاشينکوفونو بدلې کړې وې .
له تصوره وتلې خبره ده چې دغه په شمالي ټلواله کې ځای پرځای شوي د سي ای اې اجنټان د شبرغان په ډګر کې پرايښودل شويو اوسپنيزو تابوتونو باندې خپل پام واړوي ، يا پرې څه فکر وکړي او يا په دې اړه د بشر حقوقو په رڼا کې په دې اړه کومه خواخوږي ښکاره کړي، هغوی ديو انسان په توګه له طالبانو سره هېڅ علاقمندي نه لرله .
د محبس امر په ډېرو باټو او کبر وايي چې د دغه ځای بنديان اوس په ګونتانامو کې ناست دي .

افغان جرمن آنلاين شما را صميمانه به همکاری دعوت می نمايد. لطفاً به آدرس ذيل با ما تماس بگيريد maqalat@afghan-german.de
نوت: مسئوليت املائی و انشائی نوشته ها به دوش خود نويسنده ميباشد، خواهشمنديم مطلب خود را بعد از غور کامل بما ارسال بداريد.